

Abstrakt

Úvod: Stárnutí a stáří má své charakteristické projevy, které ovlivňují jedince z pohledu fyzického, psychického, ale i sociálního. Se stářím jsou spojena i určitá rizika např. ve spojitosti se změnou zdravotního stavu. To může na jedince působit a ovlivňovat riziko vzniku závislosti. Škodlivé užívání návykových látek a riziko vzniku závislosti se netýká pouze mladých osob, ale právě i seniorů. Mezi nejčastěji užívané návykové látky patří alkohol, psychoaktivní léky a tabák.

Cíl: Cílem práce bylo zmapovat a popsat vzorce užívání návykových látek u seniorů, kteří využívají sociální služby, konkrétně domovy pro seniory a pečovatelské služby ve Středočeském kraji.

Metody a soubor: Data byla získána za využití dotazníkového šetření v rámci kvantitativního výzkumu uskutečněného v domovech pro seniory a pečovatelských službách ve Středočeském kraji. Sociální služby byly vybrány metodou víceetapového náhodného výběru. Výzkumný soubor, který byl vybrán metodou záměrného výběru, tvoří 100 respondentů.

Výsledky: Respondenti nejčastěji užívají alkohol, psychoaktivní léky a tabák. Prevalence užívání tabáku a psychoaktivních léků je vyšší mezi respondenty než u obecné populace – 65+. Naopak prevalence pití alkoholu je vyšší v obecné populaci – 65+, než mezi respondenty s výjimkou denní prevalence. Malé procento respondentů uvedlo zkušenost s konopím, jiné návykové látky uvedeny nebyly. Míra ohrožení rizikem vzniku závislosti na nikotinu je u respondentů nižší v porovnání s obecnou populací. V případě alkoholu je vyšší u respondentů v porovnání s obecnou populací - 65+. Respondenti zároveň vykazují vyšší problémové užívání psychoaktivních léků. Preferovaným alkoholickým nápojem je pivo a mezi léky jsou to Lexaurin, Stilnox a Tramal. Povědomí o dané problematice má větší část respondentů, zájem o informace a adiktologické služby je spíše nižší.

Závěr: Je patrné užívání návykových látek mezi seniory a zároveň jejich ohrožení rizikem vzniku závislosti. Zásadní je také stárnutí populace a s tím spojené stárnutí uživatelů návykových látek. Z těchto důvodů se jeví jako vhodné mapovat užívání návykových látek u seniorů a v adiktologických službách počítat se specifickými potřebami seniorů.

Klíčová slova: senior, domov pro seniory, pečovatelská služba, alkohol, tabák, psychoaktivní léky, konopí, informovanost